

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodi každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok 2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka 1 „ — „		
Na štvrt roka — 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.		

Snemové prázdniny.

Po namáhavej, dlho trvajúcej práci išli vyslanci na odpočinok. Jestli kedy, tak doista tohota leta zaslúžili vyslanci krátky odpočinok, ktorý môžu v kruhu svojej rodiny, v kruhu svojich voličov ztráviť.

Túto príležitosť použijeme k tomu, aby sme v krátkosti rozjímali nad tým, čo sa všetko dialo na tých tak dlho trvavších zasadnutiach a rozjímali nad príčinami, prečo vlastne zasadania tak dlho trvaly.

Jedinou príčinou tohoto je pokračovanie opozícií. Vláda na riadny čas zadala všetky tie návrhy, ktoré mali byť behom leta vybavené; lenže vláda mieni a opozícia mení, a následkom toho nič nešlo tak, jako malo ísť.

Prišiel rad na pojednávanie návrhu zákona o uvedení do života trestného pokračovania. Návrh tento slúžil opozíciám za vhodný predmet k tomu, aby sa zháčily a začaly obštrukciu. Právneho základu k obštrukcii nebolo, to vidno aj z toho, že sa opozície neskoršie predsa uspokojily s podaným návrhom a prijaly ho skoro jednoducho.

Je pravda, že vládou zadaný návrh bol zmenený v smysle žiadostí opozícií. Túto zmenu rozhlasujú teraz opozicionálne a hlavne ľudárske časopisy čo porážku vlády. Roztrubujú po svete, že vláda musela popustiť, musela sa poddať opozíciám, lebo žeby vraj ináčej bola padla. Nuž všetko toto je pustá, číra lož. V boji, ktorý viedly opozície proti vláde, vláda zvíťazila všade asice veľmi skvele.

Pozrime si vec bližšie. Opozície brojily proti tomu odseku zákona, ktorý nariaďuje, že budúce nebudú všetky priestupky tlače patriť k porotám, menovite, že urážky česti privátnych ľudí budú patriť k riadnym súdom. V tomto videly opozície urazenie slobody tlače, a práve preto zaviedly

obštrukciu proti vláde, žiadajúc, aby tento paragraf bol vynechaný. Vláda sa osvedčila, že paragraf nevynechá, zároveň povedala aj to, že je hotová odsek zmeniť, jak sa s tým opozície uspokojia. Opozície zprvu nechcely o tom ani počuť, ony žiadaly vynechanie celého paragrafu.

Vláda zotrvala na svojom stanovisku, a tak započala sa obštrukcia, započaly sa siahodlhé reči celé týždne, alebo lepšie povedané mlátila sa prázdna slama dni a dni. Vláda chladnokrevne dívala sa na počínanie opozícií, nechala rečníkov hovoriť, nehatila ich v ničom.

Pojednávanie tohoto návrhu muselo byť pretrhnuté, lebo do konca júla mal byť odhlasovaný návrh zákona o dani od cukru. Koncom júna začaly vyslanci tento návrh pojednávať a ačkoli-vek nenachádza sa v ňom žiadno urazenie tlačovej slobody, opozície zaviedly aj proti tomuto návrhu obštrukciu. Vláda zase len nechala rečníkov hovoriť a počúvala prázdne reči. Keď toho ale bolo primnoho, navrhla aby sa zasadania snemu predĺžily o jednu hodinu. A ačkoli-vek tento návrh tiež ani najmenej neuráža ani slobodu tlače, ani žiadnu inú slobodu, opozície aj proti tomuto návrhu zaviedly obštrukciu. Vláda zase len nechala rečníkov istý čas slobodne hovoriť. Keď ale nezbedné opozície začaly pokračovať všetky hranice slušnosti, vláda, aby zachránila česť snemu, pohrozila opozíciám, že jak budú aj naďalej hatiť činnosť snemu, že zavedie klotúru.

A toto účinkovalo práve tak, jako keď nezbedným chlapcom pohrozia prútom. Opozície hneď nahliadly, že otázny 16-ty odsek návrhu zákona o uvedení do života trestného pokračovania neobsahuje urážku slobody tlače, prijaly tento odsek, len to žiadaly, aby medzi tie osoby, nad ichž česťou budú súdiť aj naďalej poroty,

vzatí boli aj úradníci bánk a verejných peňažných ústavov. Vláda prijala túto žiadosť opozícií, veď hneď od prvopočiatku hlásala, že s podržaním zásady hotová je zmenu prijať.

Takto sa tedy majú veci. Vláda podržala a i do zákona uviedla zásadu, že nad urazenou česťou privátnych ľudí budú súdiť budúce riadne súdy. Nuž kde je tu porážka vlády? Opozície chovaly sa ako nezbedné deti, keď nielo nikoho doma. Jasnáhle ale prišiel otec, ministerský predseda barón Bánffy s prútom, t. j. s klotúrou domov, opozície hneď zkrátly a odhlasovali jak návrh zákona o uvedení do života trestného pokračovania, tak aj návrh zákona o dani od cukru. Z tohoto vidno, že sa opozície úplne poddaly vláde, lebo videly, že čo robily, zle robily.

Ludárske noviny vychvaľujú sa, že v boji proti vláde najvytrvalejší boli vyslanci ľudovej strany. Túto smutnú slávu im vďačne prepustíme. Veď sme my to dávno a dobre vedeli, že povolaním a úlohou ľudovej strany je, aby znepriatelila všetko, čo dosiaľ v láske a bratskej shode žilo. Ludová strana, toto čertovo dielo, bola by sa nevýslovne tešila, keby sa byly snemové strany hašterily čím dlhšie; ľudová strana podpaľovala snemové strany jednu proti druhej, len preto aby v mutnom lovila. Ludovej strane vôbec nejde o to, aby vlasť naša požívala čím väčšiu úctu pred cudzozemskom. Ludová strana rada by do prachu pokorila všetky naše krajinské ustanovizne jak tu doma, tak aj pred cudzozemskom a to všetko len preto, aby mohla všetko zlé nahovorif na liberálnu stranu a z jej členov pošlú vládu, ktorá už toľké roky riadi osudy vlasti našej. Toto zlostné dielo ľudovej strany videly ostatné opozicionálne strany a práve preto odvrhly sa od ľudovej a vyrovnaly sa s vládnu liberálnou stranou, aby nastal pokoj.

Prv než by sme tieto riadky zakončili, chceme pár slov prehovorif aj k ct. pánom ablegátom, ktorí sa teraz bavia medzi svojimi voličmi. Vieme, že to, o čo ich chceme na tomto mieste prosif, spravili už aj dosiaľ sami od seba, aby totižto svojich voličov živým slovom poučili o tom, jak škodná je z každého ohľadu ľudová strana. Prosíme ich, nech živým slovom rozložia svojim voličom, že liberálna strana nerozširuje vo vlasti našej bezbožnosť, lež práve naopak usiluje sa náboženstvu dať to, čo mu prislúcha. Keby liberálna strana bola nepriateľkou náboženstvu, tak by nebola zadala snemu návrh zákona o zasvätení neделе.

Prosíme pánov vyslancov, aby živým slovom poučili ľud, že ľudová strana nie preto povstala, aby sa zaujala ľudu, lež len preto, aby tento zotročila a potom k svojim cieľom využitovala. Nech chránia ľud, aby sa vystríhal tejto vlasti

nebezpečnej strany, ktorá sa všade a všemožne namáha, aby vlasť našu čím viac mohla potupif.

Dobre vieme, že ľudová strana má už len veľmi málo privržencov, a aj týchto pár ľudí, keď ich ablegáti živým slovom osvietia, odvrhne sa od nej a nastúpi medzi nami zase ten pokoj, ktorý panoval medzi nami aj dosiaľ.

Daj to Pane Bože, aby sa toto čím skorej stalo!

Slovo k rodákom.

Leto sa ku koncu chýli. Dokončili sme v potu tvári žatvu. Čo Boh na roliach a lúkach požehnal, sklúdili sme do stodôl. Málo máme, no menej sme zaslúžili. Trápne pred budúcnosťou, ale v minulosti našej mnoho je hanby a posmechu. Potrebovali by sme svornosť, vzájomnú podporu, bratstvo a najužšie spoludržanie, aby sme nezahynuli a udržali sa, ako možno, kdežto nás rozcaparili zloduchovia na posmech. Úver budeme musief hľadať, a znivočili nám úctu, ktorú sme predtým pre našu milovnosť, prácu, tichosť a pokojnosť všestranne požívali.

Nesvedomití ľudia pobúrili nás jedných oproti druhým, naučili nás zanedbávať vlastné práce, a nútili nás, aby sme im slúžili a podporovali ich výlučné zámery a záujmy. A zloduchovia tito na rumoch lásky a pokoja, ktoré oni ztroskotali, nedaj Bože, aby do seba vstúpili. Prepych a drzosť ich so dňa na deň sa zmáha; páchajú hriechy nové s vytrvalosťou obdivuhodnou, a my to všetko netečne trpíme. Ozajst' --- do kedy?!

Zhrozí sa človek, užasne a ztrpne, keď počuje a číta, čo všetko ľudáci pohovorlia a popíšu. Ľudia, príroda, ba sám dobrotivý Pán Boh, všetko len pre nich jestvuje; jedine im slúži. Všetko, čo sa koná a deje, výlučne k ich prospechu a poľahom na nich sa stáva. Živelné pohromy sú trest liberalismu. Neúrodu zapríčinila bezbožná vláda! Povíchrice, zemetrasenia, búrky sú následkami prenasledovania ľudákov a tak ďalej, a tak ďalej až do nekonečna. Bože náš, Bože náš, čo si nás tak opustil, ak je to všetko tak, ako to «Kresťan» a «Alkotmány» píšu? Veď z tej hany, z toho posmechu, z tej špiny a podlosti, aké ľudáci na krajinu, jej inteligenciu, vrchnosti a vládu kydajú aj len stá čiastka by bola už pri mnoho. Ne ľudáci sú v besnote svojej nevyčerpatelní v pomlúvaní, v očerňovaní, v utrháčstve a lži.

Mali sme už neraz všelijaké pliggy; zastihly nás mnohé nešťastia i pohromy: ale takého zla, toľkého nebezpečenstva sme ešte nesľehali a nevidali, ako je tá falošne ľudovou prezývaná tlupa nesvedomcov, ktorá zákernicky rúca a bori všetko, bez toho, aby o následky svojho pokračovania dbala.

Rodáci moji, čo poviete na toho priateľa, ktorého láskou obsýpate, a čo myslíte o tom sluhovi, ktorého krmíte, keď vás neslušne a nehanebne ohovára? Však veru zhnusi sa vám? Odpadnúť vám musí od srdca i nezdarne dieťa, ktoré v besnote a spustlosti svojej zabúda na dobrodenia rodičovské, rodičov a rodinu svoju ohovára, pomlúva, očerňuje a špiní.

A takto hnusne a podle pokračujú nezdarne deti dobrej matky vlasti, deti to, ktoré najväčšie výhody požívajú. Či hlad, či drahota, kňaz má svoju prajnú výživu a pátri „Krešťana“ a „Alkotmányu“ jedom sypú oproti všetkému, čo je mimo nich v krajine.

Rodáci moji, večité vaše šťastie, že nemuseli ste prečítať tie utrhačstvá, lžy a pomlavy, ktoré «Alkotmány» v čísle 195. pod názvom «kormányzati virtus» do sveta pustil. Jednej nitky, jedného zbla účty nenehal na vláde a krajine. Obraz hrúzy a spustlosti telesnej a duševnej namaloval tam páter, peklo znajúci, že zhrozí sa každý, kto to číta. — Pekne napomáha farizejský ten ľudomil a vlastimil úver krajinský!

Toho sa ale nebojime. Život náš štátny pozná svet, svet ktorý samostatne súdi, a ten úctu dá Uhorsku. Darmo brešú pobesnení psohlavci, Uhorsko má dobré meno v Europe. Tu nám pohrabné kavky ľudákov neuškodí. Nebezpečnejšími sú ale oni dnu v krajine vplyvom svojim, ktorý z postavenia ich vyplýva na ľud nemajúci času rozmýšľať, a samostatné úsudky si tvoriť. A oni to aj vedia, preto broja so dňa na deň až do oškľivosti. Vývodí v tom, keď už prechýrenému Ondrejovi Rojko para nestačí, menovite akýsi Ján Žilinský. — Meno toto zapamätáť si musí národ, aby svojim časom vedel, koho má v nešťastí svojom spravodlivo a zaslúžene preklínať, na koho vzdychať. A páňko tento utešene sa veľadí. Dnes zajtra novú utvorí vieru. Aspoň tak sa zdá, lebo v Krešťanovi pod názvom: «Láska, pokoj a mier» hovorí doslovne takto: «Tu by si mal nejedon hlúpy liberál radšej múdru vec rozvážiť, ako také veci písať, že náš najbližší je bez rozdielu a vymienky náboženstva, každý človek. No takéto besné huby len pre liberálov sa šiknú; my sme nenie tak zaslepení, žeby sme to nevideli, že náš najbližší je nie každý človek, lež jedine katolík.» Nuž učenia Kristovo, jeho podobenstvo o milosrdnom samaritanovi, už ľudová strana viac nepozná? — Pripojte sa, prilnite k ľudovej strane evanjelici, kalvíni, pravoverci, židia, — pripojte sa ku tým, ktorí vás ani len za bližních nepovažujú! Verte cigánstvom programným ľudovej strany, dľa ktorých oni kresťanské vraj zásady zastupujú, ktorí si vraj ctia a podporujú každé náboženstvo, každé vierovyznanie. Áno uctia vás, i za bližních

vás budú považovať, ale musíte byť katolíci i to neodpustiteľne ľudovi katolíci.

Takto nás učí Žilinský človečenstvu, takto nám hlása lásku, a toto je základ jeho pokoja. A Žilinský nie je sám, takí sú ľudáci všetci bez rozdielu a výnimky. Zapamätajte si to, a dľa toho sa chovajte.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zasadnutie snemovne ablegátov. Ablegáti vydržovali 19. augusta krátke zasadnutie, na ktorom predseda oznámil, že magnáti prijali všetky tie návrhy zákonov, ktoré posledne ablegáti pojednávali. Tieto návrhy zákonov budú teraz predostreté kráľovi ku sankcionovaniu.

Uprázdnené ablegátske mandáty. Časopis „Kaschauer Zeitung“ údajne z hodnoverného prameňa sdeľuje, že vyslanec kézmarského okresu Imrich Veszter a ablegát szepes-szombatského okresu Ján Kulman vzdajú sa mandátov. Imrich Veszter má sa poďakovať preto, že bude vymenovaný za kráľovského notára, príčinu prečo sa má poďakovať Ján Kulman, menovaný časopis neudáva. — Zodpovednosť za pravdivosť tohoto chýru ponechávame menovanému časopisu.

Výsledok snemových zasadani. Vzdor tomu, že opozície usilovaly sa všemožne hatiť činnosť snemu, múdra obozretnosť vlády predsa previedla, že snem v minulej sessie prijal 35 vládnych návrhov. Medzi týmito nachádzajú sa aj veľavýznamné návrhy: návrhy zákona o honvédskejších vojenských výchovávacích a vyučovacích ústavoch, o zotrení malej lutrie, o zavedení porotných súdov, o uvedení do života nového trestného pokračovania.

Toto všetko je neodškriepiteľným znakom zdarného účinkovania vlády. Bánffyho vláda vzdor dvojmesačnej obštrukcie všetko previedla, čo previesť chcela a vláda okrem tohoto môže sa aj tým pýšiť, že opozíciám ukázala, že v takej parlamentárnej krajine, jakou je aj naša vlasť, jaknáhle chce opozícia násilím a strašením zahatť väčšiu v prevedení jej vôle, musí zahanbeno ustúpiť.

Biskupská porada. V druhej polovici budúceho mesiaca bude pod predsedníctvom osrihonského primasa biskupská porada. Na tejto porade budú sa biskupi radíť hlavne o katolíckej autonomii.

Ministerský predseda barón Bánffy odcestoval v pondelok z Budapešti na dva týždne. Išiel si oddýchnuť. Barón Bánffy išiel najsamprv do Viedne kde sa radil s rakúskym ministerským predsedom grófom Badenim. Odtiaľ šiel do kúpeľov; do Budapešti navráti sa 4-ho septembra.

Pomery v Rakúsku. Jako ct. čitatelia vedia, rakúska vláda vydala bola na jar nariadenie, ktorým naložila, že

všetci úradníci v Česku musia znáť českú a nemeckú reč. S týmto nariadením v Česku bývajúcí Nemci neboli ani najmieň spokojní. Táto nespokojnosť zrastala so dňa na deň a dnes už tak ďaleko dospela, že sa po Česku na viac miestach udaly krvavé srážky medzi Nemci a Čechmi.

Vláda rakúska, aby v Česku uviedla pokoj, povolala k porade na 26. augusta vynikajúceich mužov nemeckej a českej strany, s ktorými sa chcela poradiť, či je potrebné opraviť toto rečové nariadenie a v jakom smysle. Dobrá vôľa vlády rakúskej ale tentoraz zostala bez úspechu. S nemeckej strany ani jeden pozvaný neprijal pozvanie a tak z celej porady nebude nič, a kvaseniny a bitky budú sa opakovať, pokiaľ vláda nejakým základným spôsobom pokoj neuvedie.

Zadostučinenie našej vlade so strany Bulharska. V minulom čísle boli sme podotkli, že bulharský ministerský predseda pred jedným nemeckým novinárom urážlivo vyslovil sa o našej monarchii. Naš minister zahraničia žiadal vysvetlenie a zadostučinenie. Zadostučinenie aj dostal. Bulharský poslanec vo Viedni z nariadenia vlády išiel k nášmu ministrovi zahraničia a v mene bulharského ministerského predsedu ubezpečil ho, že nemecké noviny prekrúteno uverejnili rozhovor Stojlovov, že Stojlov ani zďaleka nechcel uraziť našu monarchiu a nášho kráľa a srdečne ľutuje, že správa tá vyšla tak prekrúteno.

Pokoj medzi Tureckom a Gréckom ešte vždy nenie uzavrený. Tentoraz je na prekážke chovanie sa Anglicka. Anglicko bolo na jar podpaľovalo Grécko, aby Turecku vypovedalo vojnu a teraz pri uzavrení pokoja chce Grécku byť na pomoci. Ohľadom pokoja všetky európejské vlády ustálily sa na tom, že Turecko Tessáliu obsadí vojskom do tých čias, kým Grécko nezaplatí vojenský šarc. Zprvu aj Anglicko prijalo tento bod. Teraz ale žiada, aby Turecko hneď po uzavrení pokoja vyťahlo z Tessalie. Táto požiadavka Anglicka je na prekážke uzavrenia pokoja a prípadne môže slúžiť aj za príčinu iných zápletok.

Präsident francúzskej republiky v Rusku. Faure, präsident francúzskej republiky prišiel v pondelok do Petrohradu na návštevu ruského cára. Tu bol mile a skvele prijatý, nad čím panuje vo Francúzsku veľká radosť, lebo sa nazdajú, že Rusko uzavrie s Francúzskom priateľskú smluvu proti Nemecku. Z toho ale nebude nič, lebo ruský cár je priateľom pokoja a nie vojny.

Hospodárske výhľady.

Teraz už približne dá sa určiť, aká je tohoročná úroda. Štatistické udaje, ktoré nám poskytujú zprávy o výsledkoch tohoročnej žatvy, — sú veľmi smutné. Možno povedať, že v celej Európe bola toho roku slabá úroda. Podľa štatistických udajov je táto úroda jedna z najslabších, aké sme mali v posledných rokoch.

Berme do povahy len pšenicu, ktorá tvorí hlavnú a najvýznamnejšiu časťku obilnej úrody. V Európe najviac pšenice rodí sa v Uhorsku, vo Francúzsku a v Rusku. Zpomedi týchto krajín vyváža sa pšenica do cudzozemska len z Uhorska a z Ruska. Francúzi spotrebujú všetko, čo sa im úrodí, sami, ba ešte aj z cudzozemska najmä z Ameriky — priváža sa ta mnoho obilia.

Vidme, na koľko sa cení tohoročná úroda v týchto troch krajinách a koľká bola úroda v predošlých rokoch. Úrodilo sa :

roku	1894.	1895.	1896.	1897.
v Uhorsku	54	56	53	36
vo Francúzsku	124	123	122	98
v Rusku	161	144	141	120

millionov hektolitrov pšenice.

Ako vidíme, v týchto krajinách urodilo sa toho roku o veľa menej pšenice, ako v predošlých rokoch. Ako pri pšenici, tak aj pri ostatných druhoch obilia je tohoročná úroda o veľa slabšia ako bársktorá v predošlých rokoch.

K tejto škode pridružila sa aj iná. Tohoročná úroda nevydarila sa nielen čo do množstva, ale ani ohľadom jakosti. Počasie bolo nepriaznivé, zrno sa nevyvinulo dobre, potom pozdejšie zaschlo a niekde aj dáždivé počasie v čas žatvy poškodilo dobrotu obilia. Slovom, v našej vlasti, ako aj po celej Európe urodilo sa málo obilia, čo sa urodilo, nie je dobré.

Podľa zprávy z Ameriky došlých urodilo sa tam asi 185 millionov hektolitrov pšenice, teda viac ako vlani, ale zrno ani tam nie je pekné, ťažké. V Indii, odkiaľ sa obilie tiež vyváža do Európy, je úroda slabšia ako bola lanského roku.

Následky slabej úrody cítime už od týždňov. Obilie a múka zdražely v povážlivej miere. Naši gazdovia mohli by teraz za dobrú cenu predávať obilie; — ale čože majú predávať, keď sa im nové neurodilo a lanskú úrodu už dávno predali.

Naša vlasť je krajina agrikultúrna, hospodárska; totiž prevažná väčšina obyvateľstva žije sa z hospodárstva a z hospodárskych prác. Takéto krajiny vystavené sú vždy tomu nebezpečenstvu, že keď majú hojnú úrodu, vtedy obilie nemá ceny; — ak je zase obilie drahšie, tak gazda nemá čo predať.

V posledných rokoch aj pri dobrej úrode nemohol mať náš hospodár značný osov zo svojho gazdovstva, lebo obilie nemalo ceny. Teraz keďby lepšie zaplatili zaň, následkom neúrody nemá čo predať, ledvy mu dostačí na živnosť a na sítie. Aj predtým, aj teraz má hotovú škodu.

Lež nielen naši gazdovia majú príčinu ponosovať sa; — tak sa to vedie hospodárom aj v cudzozemsku. Vo Francúzsku, — kde je hospo-

dárstvo na vysokom stupni dokonalosti, — roku 1890. na jedného samostatného hospodára pripadlo priemerne asi 240 zlatých ročitého dôchodku Teraz tento ročný dôchodok klesol priemerne na 180 zlatých; teda na jeden deň pripadá mu nie celých 50 krajciarov. Ponevác vo fabrikách platia robotníkovi, nádenníkovi najmenej 60—70 krajciarov na deň, — teda vo Francúzsku bársktorý nádenník, šichnik viac zárobí denne ako tamejší hospodár.

Myslím, že u nás v tomto ohľade pomery nie sú priaznivejšie pre hospodárov, ba snáď sú ešte neprajnejšie. Preto vidame, že aj v našom okolí, kde jest na blízku fabriek, alebo iných veľkých dielní, — tam chudobnejší hospodári dajú svoje zemičky do prenájmu, alebo s polovice obrábať, a sami idú do fabriek na zárobok.

Toto je ešte šťastlivá okolnosť pre chudobnejšie kraje; ale práve to je chyba, že je u nás málo fabriek a väčších dielní a tak ľud málokde najde stálu prácu a stály zárobok.

Na našich gazdov valí sa pohroma od niekoľko rokov so všetkých strán. Z úrody nemali osohu, statok na mnohých stranách bol chorý a nebolo slobodno predávať ho; ošípané v mnohých stolicích vykapaly. To všetko privádzalo našich hospodárov ku hmotnej biede.

Kto sa oddal na príklad pestovať cukrovú repu, tomu sa v posledných rokoch tiež nedarilo, lebo cukrová repa značne zlacnela.

Zlé časy išly na našich hospodárov od dlhšej doby a tohoročná slabá úroda len dovŕšila ich biedu a rozmnožila starosti o každodenný chlieb.

Mnohí obávajú sa už vopred, že terajšia slabá úroda bude mať ešte horšie a nebezpečnejšie následky ako čiastočné schudobnenie hospodárov. V Europe totiž neurodilo sa toho roku ani z ďaleka toľko obilia, koľko obyvateľstvo našej čiastky sveta nevyhnutne potrebuje ku svojej výžive. Europejčania prinútení budú teda privážať obilie hlavne z Ameriky, odkiaľ sa privezie sem iste viac obilia ako v predošlých rokoch. Lenže obilie americké spotrebujú v prvom rade primorské krajiny europejské, menovite Anglicko a Francúzsko. Kto vie, koľko amerického obilia dostane sa iným krajinám europejským, ktoré tiež budú súrne potrebovať obilie k výžive. Preto sa obávajú mnohí, že v daktorých, — najmä chudobnejších — krajinách Europe nastane tej zimy bieda a hlad.

Bože daj, aby naša vlasť zachránená bola od tejto pohromy!

DOPISY.

Z Trenčína, 26. aug.

Otený pán Redaktor!

Musíme sa pochváliť pred širokým obecnstvom, že sme už dávno nemali toľko cudzích ale milých hostí, ako tieto dni. V našom meste síšli sa na shromaždenie uhorskí lekári a prírodopytci a my sme si ich vrele privítali. Mesto Trenčín bolo ozdobené zástavami. Miestny výbor postaral sa, aby sa hostia, ktorých prišlo asi 180, dobre u nás cítili. Usporiadané boli aj dve výstavy. asice náš stoličný lekár pán Brancsik a professor pán Lendl vystavili pekné sbierky rozličných živočíchov a plazov. V nedeľu vydržovali lekári a prírodopytci valné shromaždenie, ktoré zahájil hlavný župan trenc. stolice a skutočný tajný radca Július Szalavszky. Naš meštánosta *Ucsnay* privítal hostov začo sa jeden z prítomných poďakoval. Potom nasledoval program shromaždenia a veru počuli sme nejednu peknú prednášku, ktorej uverejnenie v časopisoch bolo by veľmi žiadúce. Spomeniem len prednášku kraj. vyslanca Pavla *Ruffy*, ktorý sa zaoberal o sociálnej politike a všeobecnom zdravotníctve, ďalej prednášku o vyvandrúvaní atď. atď. Hostia v prvý deň podnikli výlet do Trenčianskych Teplíc, na druhý deň na trenčiansky zámok, na tretí deň do Piešťan a na štvrtý do Rajeckých Teplíc a vôbec do Považia, kde sa v krásach prírody pokochali. Nech teraz len roznesú chýr o krásach nášho utešeného Považia po širokom svete, aby nás aj z iných krajín navštevovali.

Trenčan.

Dolna Orava, dňa 22 augusta.

Slavná Redakcia!

Valia sa, valia na nás tie pohromy: kamenec, búrky, povodne a požiare hrnú sa ku nám. Deň svätého Štefana v Dolnom Kubíne započal sa s požiarom. Dopoly plná stodola chudobnej už častejšie nešťastím navštívenej vdovy o ôsmej hodine rano stála v plameni a zapálila rýchlosťou blesku v blízkosti stojace domy a staviská. Škoda číslami vyjadrená nenie veľká, no tým väčšia je ale ona, že mnohým najchudobnejším rodinám a osobám obce všetko to najostatnejšie imanie znivočila a to v podjaseň takú, ktorá nám neslýchanú drahotu vo výhľad kladie.

Skutočne, ako, čo to bude u nás, bojíme sa i len pomysleť. Obilie, sená zhubily nám dážde, prívaly, povodne. Zemiaky nám hnijú, kapusty vymokly, ožltly a zhnily. Potravné články, menovite múka ohromne zdrazely, a kraj náš nemá groší. Budeme potrebovať podporu, ozaj kde ju najdeme? Snáď vari u ľudárov? Možno, že tí bohatí magnáti, z ktorých ich polosvätý patriarcha gróf Ferdinand Zichy lanského roku chudobu našu rečami křmil, pomôžu hladujúcemu ľudu. Hej pomôžu tí, — budú sa oni za ten biedny svet — verejne modliť.

Kňazia odpustia štóly, pravda len takým, ktorí už ani len smeti mať nebudú, a budú nás ľudove požeľňávať. Lepšenyi nám pošle z tých dvadsať tisíc, ktoré mu mozoľujúci ľud za blázniny „Krestana“ krvopotne nazháňa; alebo z toho sklepu, v ktorom v Budapešti kšeftuje, a my spokojne budeme môcť i — hladom pomreť.

Načo nám je vláda, načo sú nám úrady, načo blížni bez rozdielu náboženstva, dostaneme požehnanie za darmo od Molnára a Juriša, a potom ani hlad cítiť nebudeme.

I tá príroda stará sa o nás, ľudomilovia ľudovi budú mať dost príležitosti vyznačiť sa. Programy strúhať, pekné sľuby robiť vedia, — no uvidíme ich účinky. My postaráme sa o seba, i o *všetkých* našich blížnych, pritom ale budeme pozorovať aj počínanie si ľudárov. Aspoň budeme mať — čo aj trpký — ošoh z poznania.

Oravec.

Fort Willian. 5. augusta 1897. Ont. Canada.

Veľactená Redakcia!

Ja dolu podpísaný chcem tiež pár riadkov z Nového sveta čitateľom „Opravdového Kresťana“ podať. Tento časopis vždy, akonáhle mi príde, čítame ja a môj dobrý priateľ. On je tiež dobrý kresťan a katolík, a predsa v ničom nenachodíme, žeby toto byly židovské noviny, také, ako to „Kresťan“ opisuje. Či je v tomto časopise nie pekné poučenie o viere, o Bohu, o sviatosťach a o mravnosti, či nenapomína ako dobrý kazateľ od zdržovania sa korheľstva a všetkých pálených nápojov, aby sa ten národ raz prebudil a pozrel, že tú veľkú biedu najviac pre korheľstvo trpí. A toto je tá svätá pravda. Vidíme že naši duchovní pastieri s kazateľnicou mnoho kričia a opakujú vždy to isté a tak sa pitie pálenky vždy rozširuje. Ja som kresťan a katolík a za vieru som hotový aj mučedníctvo podstúpiť, čím si našich duchovných, ale musím povedať, že jest medzi nimi mnoho takých apoštolov ako Judáš, ktorý Krista predal. Veru, veru, práve tak ako Judáš mal vždy len na jazyku slovo Jeho, tak aj tí korteši s kanceliarom len na jazyku majú slovo Božie, v srdci ale nie, lebo keby mali slovo Božie i v srdci, tak by kortešovaním s kanceliarom nezneužívali posvätnosť domu Božieho.

Budúce viac. S rodáckou úctou *Št. Tyapay.*

Hospodárske pomery v Hornom Uhorsku.

Známo je všeobecne, že v Hornom Uhorsku je málo úrodných rólí a tak následkom tohoto je hospodárstvo veľmi obťažené. Gazdujú síce naši gazdovia aj na Horniakoch, ale veru pri tom gazdovaní — najmä v posledných časoch — je málo osohu a položenie gazdov horniackych nie je na závidenie.

Skalnaté stráne sa ťažko obrábajú a predsa nedávajú hojnú úrodu; obilie, čo sa urodí, nenie veľmi dobré, ťažké, a tak gazda málo dostane zaň. Daň aj iné danky treba mu riadne zaplatiť, ak chce byť na pokoji, — a tak mu z úrody veru dost málo osohu zostane po celoročnej tvrdej práci. Ktorý gazda na Horniakoch opiera sa výlučne na poľnú úrodu, ten ďaleko neujde.

Naši horniacki gazdovia to zo zkušnosti dobre vedia, a preto vypomáhajú si dochovávaním statku, ovciami. Ovce sú gazdovi veľmi užitočné, ale v posledných rokoch naši hospodári ani s týmito nemajú šťastie. Vlna je náramne lacná, v posledných rokoch spadla temer na pol ceny, a týmto utratil gazda väčšiu čiastku dôchodku z oviec. V novej dobe po celom svete roz-

šírily sa nadmier látky bavlnené, ktoré sú omnoho lacnejšie ako vlnené, a bavlna dorába sa teraz v Amerike, v Indii a v iných horúcich krajinách v ohromnom množstve. Lacnota vlny zapríčinila, že v Uhorsku na veľkých panstvách prestávajú držať ovce. Malí gazdovia ich ešte držia, — kým môžu.

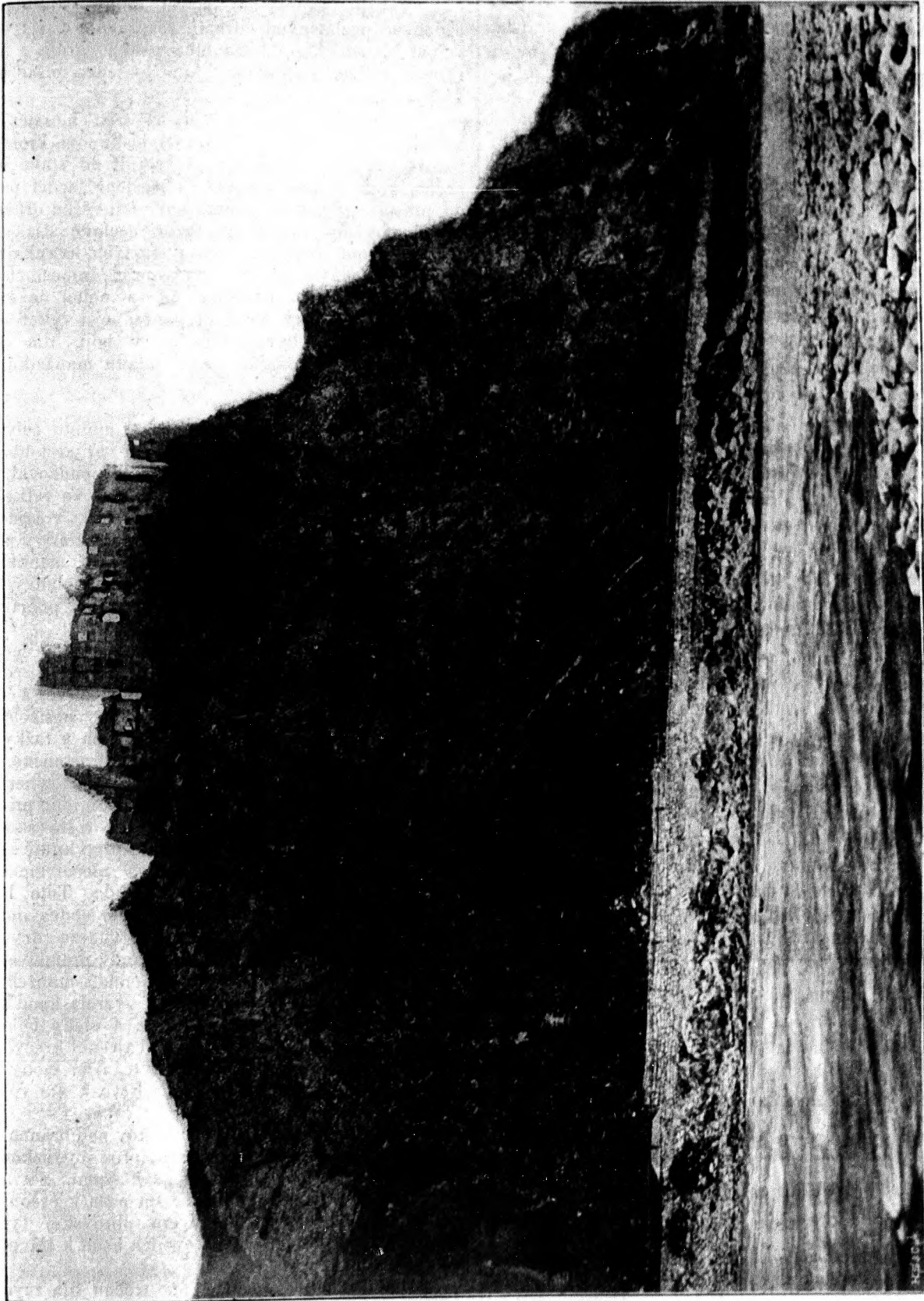
Dochovávanie rožného statku sa gazdovi veľmi dobre vypláca, ale len v tom páde, jestli dochová statok pekný, vyrastený a predáva ho vo vytučenom stave. Za rožný statok roku 1895. prišlo do Uhorska z cudziny 46 millionov zlatých; ale z tejto summy len málo pripadá na Horniaky. Priekupci vyvážajú do cudzozemska len pekný, tučný statok, a veru na Horniakoch u gazdov takéto dobytok nebárs najdú. Tu držia hospodári statok menšej fajty, ktorý je menej cenný a predávajú ho zväčša nevykrmený. Takýto statok sa kupuje obyčajne len na tuzemskú spotrebu a rozumie sa, že ani z ďaleka nezaplatia tak dobre zaň, ako za statok vyrastený, vykrmený.

Za mlieko a za mliekové výrobky, za syr, maslo atď. pekný groš môžu dostať tí gazdovia, ktorí bývajú blízko k ďakemu mestu a tieto výrobky posielajú na trh. Ale tí gazdovia, ktorí bývajú ďaleko od mesta, za mlieko, maslo a syr utržia veľmi málo. Každému osobite nevyplatí sa poslať pár litrov mlieka alebo pár kúskov masla do mesta; toto by sa len tak dalo sozožiť, keby si naši gazdovia založili spoločné mliekárne — kam by posielali mlieko — a tieto by vo veľkom posielali mlieko do mesta alebo by dorábali maslo, syr atď. a tieto výrobky by potom odpredávaly.

Lenže u nás spolkovitosti niet a takéto spoločných mliečiarieň je veľmi málo v krajine; na Horniakoch ich snáď vôbec niet. Keby byly, mohly by priniesť gazdom pekný ošoh. Zjavný príklad na to nachodíme v Nemecku. Tu koncom minulého roku bolo 1262 spoločných mliečiarieň, ktoré odpredaly mlieka a mliekových výrobkov v cene 95 millionov zlatých. Mliečiarne udržovalo 71 tisíc gazdov, a tak na jedného každého gazdu pripadá do roka priemerne 133 zlatých príjmu. Keď z tejto summy aj odrátame potrebné výdavky pri mliečiarňach — predsa zostal tým gazdom pekný ošoh vo vačku. Takéto spoločné mliečiarne byly by potrebné najmä na našich Horniakoch, kde gazda aj tak málo groša vidí za svoje výrobky.

Držanie rožného statku a oviec u nás od pár rokov obťažené je aj tým, že v mnohých obciach pri kommasácii pastviská podelia sa medzi gazdov a títo ich potom obráta na role. Statok niet kam vyhnať a naši gazdovia štítia sa toho, žeby dobytok chovali v maštali, a preto radšej držia menej statku. Následok tohto je ten, že majú potom menej trusu a tak slabo hnoja svoje role, ktoré by mnoho trusu potrebovaly, aby mohly dať lepší úrodu.

V mnohých krajinách, — ako na príklad vo Francúzsku, v Nemecku, kde je ľud na poli hospodárstvom pokročilejší, — gazdovia vedia si zaopatriť pekny dôchodok z chovu drúbeže a z odpredaju vajec. Býva

Strečiansky zámok.

1895. za drúbež a za vajcia prišlo do Uhorska 24 miliónov zlatých; ale pravdepodobné je, že aj z tejto summy málo dostalo sa našim gazdom na Horniakoch. Naš gazda predá po žatve všetko zrno, len tolko si nechá, koľko mu stačí na živnosť a na siatie; pravda, že potom bez zrna nemôže drúbež dochovávať. Keby sa naše gazdinky väčšmi zaoberaly dochovávaním drúbeže, mohly by mať z toho dobrý ošoh.

Ovocinárstvo je v Hornom Uhorsku veľmi zanedbané; v roľníckej zahrade ledva najdeš ovocného stroma. Ovšem že nie každý kraj na Horniakoch hodí sa k pestovaniu ovocných stromov. Ale sú kraje, kde by sa mohlo rodiť pekné ovocie a tamejšie obyvateľstvo predsa nezaobera sa ovocinárstvom. Naši gazdovia neradi sa prichytia k dačomu, ak nevidia z toho hneď hotový ošoh. Pravda, ovocné stromy treba najprv nasadiť, pilne opatrovať a gazda len po rokoch má z nich ošoh. Toto sa našim hospodárom nepáči. — Ani s tým ovocím, ktoré sa im teraz urodí, nevedia dobre zachodiť, tak že z väčšej čiastky nemajú z neho temer žiadneho užitku.

Ako vidíme, hospodárske pomery na Horniakoch nie sú uspokojivé. Jest sa čoho obávať, že sa ešte zhoršia, ak sa naši gazdovia horniacki nepoučia z vlastnej škody a nebudú lepšie gazdovať.

Predovšetkým je treba, aby svoje role lepšie hnojili, lepšie obrábali, aby tak mohli z nich dostať hojnejšiu úrodu. Na svojich roľach nech pestujú také plodiny, za ktoré im najlepšie zaplatia. V Čechách, kde pestujú gazdovia chmeľ, jedno jutro donáša ročne 200—300 zlatých ošohu. Či by sa naši gazdovia nemohli naučiť tiež pestovať chmeľ? Urodil by sa aj v Hornom Uhorsku práve tak ako v Čechách a odbyt mal by aj v Uhorsku.

Dalej treba držať našim gazdom lepší statok. Treba im dorábať na poli umelé krmivo a statok pred odpredajom nakoľko možno vykŕmiť; tak im lepšie zaplatia zaň. Aj z bočného zamestnania pri hospodárstve, — ako je na pr. ovocinárstvo, chov drúbeže atď. — nech usilujú sa vyťažiť, čo sa dá.

Podnebie a pôdu Horniakov naši gazdovia nemôžu premeniť, ale pri usilovnej a rozumnej práci môžu dosiahnuť tolko, že budú môcť slušne vyžiť a v hmotnom ohľade nebudú upádať.

Bez práce to pravda neide; ale bez práce — nebudú koláče.

BESEDNICA.

Súd Boží.

... Vtedy ešte nebola pri iných veľkých mocnostiach i jedna osobitná „veľmocnosť“, ešte vtedy nebolo na zázračné udalosti zvedavého ľudu! ... Domácnosť rodinného života bola svätinou, ctená od každého. V tisícerych zjavoch predstavujúca sa rozčúlenosť života ľudského nebola sa ešte vmišala do jednoduchosti každodenného života, a keď sa predsa i stalo niečo v

tých kruhoch, ktoré dnes menujú „vrchných desaťtisíc“, nezvedel to nikto, tam sa to ztratilo na žltúcich stranách veľkých kníh, na ktoré dvorný pisár vo veľkej tajnosti namaľoval krásnymi literami celú udalosť.

Takejto zaprášenej, starej knihy ožltnuté strany ozdobené pozlátenými ciframi, rozprávajú o tej: „vernej, veľkej ľúbosti, ktorá pána blüowského grófa a jedného rytiera o život pripravila,“ ako to jeden pisár biskupa Thurzu opisal.

Krajinská svatba trvala už tretí mesiac — píše kronikár — poslednému Thurzovi, biskupovi, ktorému pápež zvláštnou milostou povolil vstúpiť do stavu manželského, keď cudzími címerami okrášlení jazdci prievalali do prastareho zámku Thurzovcov. Ich veľké orlie perá pyšne uhýňaly sa na ich ťažké ocelové šišaky, s ich mocných koní, železnou sieťou pokrytých, kvapkala pena, aby vždy jedným dňom cesty vopred doniesli chýr najbohatšiemu pánovi Uhorska, že sa pohol na svatobné slávnosti blüowský gróf, najpoprednejší rytier veľkého Nemecka, jako bývalý súdruh v boji, dľa starého zvyku sebou prinášajúc svoju mladú manželku a verných zbrojnošov.

No bolo tu radosti.

Zrazu slávnostiam bol koniec. O minútu celý zámok znel od hluku chystajúcich sa ku prijatiu uhorských pánov a čeľade. Jeden druhého povzbudzoval, náblil zbrojnošov a zbraň nosiacich hajdúchov. Vo veľkej trmevrme počuť bolo hlasy uhorských paní, volajúcich po svojich slúžkach a keď vyšlo slnce, jeho žiarivý papršlek zasvietil na zlatom obrúbené pardúcové mentieky tridsiatich zemanských mladíkov, ktorí na ohnivých paripách, pod vedením synovca biskupovho pomaly spúšťali sa s vrchu k prijatiu pána hosta.

Utešený, barvistý obraz predstavil sa v červených paprškoch zachodiaceho slnca. Objavil sa celý rad mocných, siahových postáv, po päty v železe, s červeno-bielymi perami, hromada heroldov címer nosiacich a panosov do červeného zamatu oblečených s ťažkými vozami. A teraz spomenúť musíme dobre urasteného, trochu tučného, v strieborný pancier oblečeného rytiera, pod ktorým poskakoval jeho ťažký, sivý kôň idúc pri prvom, krovom opatrenom voze; pozdvihnutá rošta šišaku dovolila vidieť jeho k rozkazovaniu privyknuté meravé ťahy tváre, ktorých prísnosť sotva niečo umenšovala jeho na okrúhlo obstrihaná sivá brada. Toto bol blüowský gróf. Na pravej strane koča, vodca oproti jazdiaceho oddielu, synovec biskupa Thurzu dovolil poskakovať svojej ohnivej paripe, niekedy premluviac slovo pod pokrytý koč, v ktorom sedela mladá manželka grófova s jednou jej komornou. Zavše vyzrela zpod na poly spusteného koženého pokryvu koča a vtedy bolo vidno jej ohnivé čierne oči a ťahy tváre báječnej krásy. Husté, vlnisté vlasy nosila obyčajne dľa vtedajšej módy vo dva vrkoče spletené, počas cesty si ich však ale vo veniec skrútila.

Sám Thurzo prijal cudzích hostov pod bránou zámku okrúžlený svojím dvoraninstvom, pred bydliskom stala jeho mladá manželka s rodinou a hostami. Sotva že sa milo pozdravili a sotva dovoliac im času k preoblečeniu, už hajdúsi otvárali veľké dvere obrovskej rytierskej siene a po jednom povolávali svojich hostí k slávnostným hodám.

Hodovanie sa započalo, prv trochu dľa zvyčajnej ceremonii zdržanlive, čoho príčinou bolo, že nemecký gróf a grófka nerozumeli reči ostatných, keď ale druhý raz rozniesli ťažké omaľované krčahy s tokajským dobrou vôľou vždy viac a viac zmocňovala sa hostiacka. Prišiel dvorný básnik, ktorý prednášal latinské žartovky.

verse; potom ku všetkému naučený, do žltých šiat oblečený cigán, ktorý prežrel všetko, ešte i veľký meč grófov; naposledy ho museli k mrežám jedného obloka priviazať, aby si páni hostia od smiechu mohli trochu vydýchnuť.

Neskoršie zavznela harfa hudcova a žiaľno zvučala o dávnej sláve. Znela o prastarej matke Emese, potom o kráľovskom synovi Čaba, ktorý musel v noci zanechať bojište, keď povstal Uhor oproti Uhrovi. O jeden a lón nižšie skoro bez zvuku spieval o smutnom zajatí vodcov a i o tých mnohých Bohom na nás dopustených biedach. Vzdychala, lkala harfa, vzduch sa zaplnil ťažkými parami, ktoré sa pomaly vyuuly z jednej čiastky veľkej siene do druhej, ľavne spúšťajúc sa na hostí, ktorí si podopierali hlavu rukami...

Potom rýchlym priebehom zrazu sa hudobný nástroj rozveselil, zahrál prastarý pochod a v okamihu všetky hore zdvihnuté hlavy, jasajúce oči sa smialy do ťažkého povetria; keď pochod odznel, všetci hostia spolu s hudcom spievali, vysoko vyzdvihujúce svoje kréahy.

Teraz už harfa znela hlasne, vesele a ohnive. Jeden druhý zvuk podpaľoval krv pánov a kréahy sa vždy viac a viac prázdnilo a keď všetky struny vesele znely tým polodivným krv rozpaľujúcim zvukom, zrazu mladší rytieri vyskočili a počali tancovať ten prastarý uhorský tanec.

Pekná nemecká žena len sedela a dívala sa s veľkou pozornosťou na zábavu, keď harfa o starej sláve znela, na okamih jej oči slzily. Raz, dva razy pozrela na manžela, ten ale sedel tam nemo, bez všetkého pohybu. Studeno, skoro nerozumne díval sa na dojmy smutných pamiatok, jeho život zväčša v boji prežitý zatvrdil jeho srdce. Žena ale pomaly, aby ju nikto nezbadal, zdvihla pravú ruku a pritisla k očiam svoju čipkami okrášlenú šatku. Celé netrvalo ani minútu, ale práve len tak dlho, aby to zbadat mohol mladší brat Thurzov.

Potiaľto bol opis pisára, po tomto boli celé dve strany prázdne, na ktoré bolo napísané neskoršie, od prvého písma celkom inými silnými, hrubými ťahami: „že čo sa mohlo potom stať, to sa nevie. Len to je isté že pekná žena prechádzala sa mnoho s mladším bratom pána Thurzu v kvetnej zahrade pre jeho paňu ponechanej.“

V písaní svojej kroniky pokračuje v siedmom mesiaci svatobných slávností, keď, ako vraví, páni celej krajiny chodili si obdivovať uhorčenie sa nemeckého vojska.

Stalo sa ale, že jedného pekného rana hrozila lárma a krik naľakala zabávajúci sa. Kým zvedeli príčinu lomozu, všetci bojovníci blüisowského grófa stáli tam na dvore zámku. Lenže ako vyhládalo už vtedy tých tristo smelých víťazov? Zleniveli, stučneli, nemali úplnú svoju zbroj, a ktorú ešte mali i tá zbraň bola už bez ostria a hrdzou nadžratá. Uhorskí páni na dvor zámku sa tisnúcí počali sa veľmi smiať, ako zazreli poďivný oddiel, pred ktorým nemecký rytier nahnevaný, rozlubený sem a ta behal s vytaseným mečom.

Kým sa pán Thurzo dostavil a lárma sa nejakou upokojila, a utíšila i príčina toho sa vyzvedela. Pekná ľudská tvár mocného zemepána sa na okamih zamračila. Hnev jeho krvou nabehnutých očí zablesol zpod jeho hustých obŕv, sotva že vedel tichým hlasom niekoľko upokojujúcich slov prerieciť. Medzi uhorskými páni ešte i teraz sa usmievajúcimi zrazu tieto dve mená prelietly: „grófka a uhorský rytier.“

Panie hostí, na krik von vyšle, pohly sa dnu tichými krokami, vojsko ťažko poschodené sa rozišlo, i sám nemecký gróf sa utiahol, von nezostal nikto iný, len sám pán Thurzo s mlčanlivo stojacími uhorskými páni.

Prv pohliadol pomedzi nich. Sišiel sa len so samými zamračenými tvármi a tmavými pohľadami. Potom preriekol niekoľko slov, na čo vyšli štyria mladí páni a o hodinu sprevádzaní niekoľkými jazdcami, ohlasoval sa dupot cválajúcich parip so štyroch rozličných smerov.

Na večer — tam strážili peknú nemeckú ženu v jednom blízkom kaštieli pána Thurzu. Ti štyria mladí páni ale mladého rytiera ešte v ten deň večer odprevádzali pred pána Thurzu.

Kronikár rozpráva potom už len trhanlive a tu i tu neiste, že na tretí deň zavrás rana ľudia sa tisli, pracovali na poli pod zámkom sa rozprostierajúcom.

Zasýpali jamy, vyhadzovali skaly, aby všade bolo hladké a rovné. Neskoršie o niekoľko hodín prišiel veľký huf uhorských pánov, s nerovným vojskom. Jedna čiastka bola nemecká, a druhá uhorská. Títo zaujali veľký štvorhran v prostred ktorého sa dvaja rytieri ustanovili s ostrým mečom v pravej ruke a na ľavej majúce címerový pajž. Jeden bol strednej postavy, trochu tučný, tvár mu rosta šišaka a telo kovaný strieborný pancier prikrýval, červeno-biele pero vialo pyšne na jeho šišaku. Druhý bol štíhly, mladý, celkom bez odevu, len na drieku mal malú remeň zástery.

Tri razy sa vrhli jeden na druhého. Meče sa iskrily, švihaly, z dvúch címerových pajžov veľké železné odlupy visely; na pancieri z kovaného striebra odrážajúce sa paprsky ranného slnca oslepovaly oči mladého rytiera — a kým by bol zavznel hlas zvonka v zámku k obeďu povolávajúci, prinavracajúci sa zamračený huf niesol dve telá: jednu mrtvolu a jedného veľmi ťažko raneného...

Maďarsky napísal *Pogány*.

HOSPODÁRSTVO.

Odstavenie teliec.

Najlepší spôsob odstavenia teliec je ten, pri ktorom zdarný vývin mladého dobytku neutrpi žiadneho prerušenia.

Po otelení vezme sa teľa preč od kravy a pripustí sa len v určitých dobách ku pitiu. Povaha mladého dobytku zvykne veľmi ľahko na pravidelné prijímanie potraviny. Samo sebou sa rozumie, že cicajúce a odstavené telce nie sú priviazané, lež sa pohybujú voľne v priestore, ktorý je pre ne v maštali ohraničený. Po troch týždňoch predloží sa teľatu málo dobrého sena a tu vidíme, že ho teľa s chuťou a rado žerie. Toto dávanie sena má ten účel, aby mladý dobytok, ktorý pri požívaní mlieka nepotreboval prežúvať, pomaly privykol na prijímanie surového krmu.

Keď je teľa 5 týždňov staré, odstavi sa, a jak len možno, umiesti sa v druhej maštali, tak že krava a teľa o sebe nič nepočujú. Tam sa navykne teľa na mlieko, ktoré pije z nádoby asice najprv letné a neskoršie odstáte. Na počiatku musí sa teľatu prst podať a medzi tým, čo mu druhou rukou hlavu dolu tlačíme, spoznenáhla mu hubu do mlieka zavedieme. K tomuto sa vyžaduje trpezlivosť, lebo každé teľa, ktoré kravu

cicalo, zvyklo potravu svoju s hlavou do hora pozdvihnouto hľadať. V krátkom čase, najneskoršie behom 48 hodín podarí sa, že teľa bude piť mlieko z nádoby. Pri tom treba nato hľadať, aby sa mlieko, pre teľa určené, nevlialo odrazu všetko do nádoby, lebo by rýchle vychladlo, a chladné mlieko, prv než sa teľa naň poznáha privykne vždy škodí.

Z toho si nepotrebujeme nič robiť, keď teľa ponajprv len málo pije; to sa chytré zmení, a teľa okrem iného krmu veľmi rado prijme 8—9 litrov mlieka denne. Mimo mlieka predložme teľatu jemného sena a ovsu dľa ľúbosti. Keď sa teľa naučilo mlieko piť, tak mu viac nedáme teplé mlieko od kravy, lež práve toľko sladkého uvareného mlieka. V tej miere, jako teľa privyká na seno a ovos, odníma sa mu pomaly mlieka, t. j. podáva sa mu rozriedené vodou a vždy menej a menej teplé; po uplynutí 12 týždňov, alebo niečo neskoršie nedostane viac vôbec žiadne mlieko. S odobraním mlieka kŕmi sa teľa okrem ovsu a sena, čiastočne aj repou, smiešanou s ďatelinou. V prvom roku zostane teľa pri tomto krme, a čo na pastve najde, to sa mu nepočíta; len treba nato hľadať, aby sa voľne pohybovalo a čím možno viac. Taktiež nenie radno teľa v prvom roku kŕmiť výlučne zelenou krmou.

Iný spôsob, za ktorý sú tiež mnohí, je ten, že sa mladé teľa ku krave ani nepripustí, aby cicalo, lež dá sa mu hneď mlieko z nádoby. Tento spôsob má tú prednosť, že sa teľa bez namáhania naučí piť, má ale okrem požiadavky čistoty čelade, aj tie zlé stránky, že teľa nedostane úplnú teplotu materského mlieka a že sa dojením mliečne ústroje kravy nikdy tak nedráždia, jako cicaním teľatá a táto okolnosť veľmi vplýva na pozdejšiu dojičnosť kravy. Jestliže sa ale potrebná trpezlivosť zachová, nádoby k pitiu vždy čisto držia a na teplotu mlieka dobrý pozor dáva, tak dostaneme zdravé telce.

Nieto žiadnej smiešanej krme, ktorá by bola v stave mlieko nahradiť, lebo nenie možné rovnako živné látky složiť. Nesnádze spojené s odstavením záležia len v tom, že teľa nenie vstave hneď toľko surovej krme ztroviť, koľko je potrebné k úplnému vyživeniu jeho.

H. B.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ za zásluhy nadobudnuté okolo razenia nových korún a halierov vymenoval kr. baňského radcu Maxa Reitznera, správcu kremnickej mincovni za hlavného baňského radcu, Karola Gillera, šacovníka a strážnika pri mincovni za baňského radcu, a merníka Vencela Vawronšeka technického úradníka za hlavného merníka.

Görgei je chorý. Povestný vodca v boji za slobodu z rokov 1848—49. Arthur Görgei leží ťažko nemocný v svojom letohrádku vo Vyšehrade Prechladol a dostal zapálenie pľúc, čo je veľmi povážlivé vzhľadom na jeho vysoký vek.

Zlatá omša. Anton Ocsovszky, tekovsko-breznický r. kat. dekan nedávno slúžil svoju zlatú omšu za veľkej účasti širokého obecnstva jak z mesta tak i z okolia. Po slávnostných službách Božích obklopili ho jeho cirkevníci a jeden chlapček a štyri dievčatká pozdravili staršieho kňaza v peknej reči.

Smrť. Julius Horváth, bývalý vyslanec a novínkar zomrel dňa 19. t. m. v 52. roku v Budapešti. Pre svoje zásluhy okolo regulovania Tisy vyznačený bol rytierskym krížom rádu Leopoldovho; bol i majiteľom francúzskeho rádu čestnej legie. Vyslancom bol 26 rokov a raz bol i podpredsedom snemovne. Pozdejšie bol vystúpil z liberálnej strany a veľmi ostre kritisoval železničnú politiku Gabriela Barossa, ale bez zďaru, aspoň o tom svedčí najlepšie ten pomník Barossov, ktorý obyvaľstvo Uhorska zo zbierky dá stavať pred ústredným nádražím v Budapešti.

Púšťanie na more novej válečnej lode. Naša vojenská moc jako na suchu tak i na vode so dňa na deň ustavične sa vyvíja. Tak i najnovšie naša vojenská námorná moc rozmnožená bola o jednu loď, ktorá pri púšťaní na more v Póle obdržala meno „Zenta“. Slávnosť odbyvala sa v Póle v prítomnosti arcikniežata Ottu a jeho manželky arcikniežatny Jozefy, ktorá bola krstnou matkou lode. Táto nová loď „Zenta“ váži 2326 tún, je 96 metrov dlhá 11·7 metrov široká; keď je dobre naložená, ponorí sa na 4·25 m. do mora. „Zenta“ je ozbrojená 12 rychlopalnými delami z niklovej ocele. Počiatočná rýchlosť gule vystrelenej z týchto diel robí 700 metrov za sekundu a prerazí na 1000 metrov oceľovú, 26 centimetrov širokú dasku. Loď je z najlepšej ocele zhotovená, všetky časti lode sú z domáceho materiálu čo je zrejším dôkazom, že náš priemysel aj v tomto ohľade urobil veľký pokrok. Loď je oparená zvláštnym spodným oddelením, ktorým zamedzené byť môže, aby sa loď ponorila. „Zenta“ pomocou svojich strojov, ktoré majú silu 7200 koňských sil, urazí 20 morských míľ za hodinu a je tak zariadená, že môže slúžiť aj iným cieľom tak na pr. počas mieru môže byť upotrebená ku prevážaniu ľudí cez more.

Veľký strajk murárov v Budapešti. V hlavnom meste asi 15.000 murárov, šichtníkov a iných staviteľských robotníkov zastavilo prácu počiatkom tohoto týždňa. Robotníci si žiadajú povýšenie dennej mzdy a zkrátenie pracovného času a mimo to žiadajú, aby práca nebola podelená takzvaným „partifrerom.“ V prvý deň strajku udaly sa na viac miestach Budapešte výtrznosti so strany strajkujúcich, lebo títo keď sa im nepodarilo pekným slovom pracujúcich od roboty odhovoríť, vrhli sa na nich kamením a tehlami. Rozumie sa, polícia musela sa postarať o bezpečnosť pracujúcich a z toho na viac miestach boly pračky. Zatkli do 100 robotníkov a pri pračkách boly mnohí ranení jak robotníci tak aj policajti. Keď tieto riadky píšeme strajk ešte trvá síce ale peniažky zo strajkovnej pokladnice sa míňajú a jest výhľad, že sa strajk onedlho skončí.

Nešťastie pri vojenských cvičbách. Počas vojenských cvičieb pri Niši (Srbsko) vybuchol jeden delový nábitok, ktorý zabil šesť delostrelcov a štyroch ťažko ranil. Pri výbuchu bol ťažko ranený aj jeden delostrelcektáť tak, že nemajú nádeje k jeho životu. Nábitok vybuchol z neopatrnosti.

Samovražda na hrobe matky. Zoltán Pettres, hlavnomestský úradník tieto dni došiel do svojej rodnej obce Csány v hevešskej stolici a po pár dňovom pobyte vyšiel na hrobitov, kde sa zastrelil na hrobe svojej matky. Čo pohlo mladého človeka k samovražde — nevedá.

Požiare na všetky strany. Teraz, keď po ťažkých živelných pohromách tej trochu úrody leží v stodolách, opäť hrozí nebezpečie ohňa gazdom, ktorí toho roku ťažko boli navštívení rukou Pána. So všetkých strán prichodia teraz zprávy o požiaroch. Tak obec Vajdáčka v zemplínskej stolici ľahla skoro celá popolom. Požiaru padlo za obeť vyše 150 domov s pobočnými staviskami hospodárskymi a tak i celá úroda obyvateľstva ľahla popolom. Úbohí obyvatelia oplakávajú celý svoj majetok. Bez skrýše a bez úrody idú v ústrety zime. Opísať sa nedajúca bieda zastihla obec, ktorú požiar priviedol na žobrácku palicu. Skoda je obrovská — V Nagy-Szenási pri Békés-Čabe shorela už v stohoch uložená úroda statkára Ludvika Švába. Skoda obnáša asi 11.000 zlatých. — V Lugoši shorela jedna veľká fabrika na rafinovanie liehu. Požiar hrozil veľkým nebezpečím celému mestu, lebo málo chýbalo, že sa nechytí vo dvore fabriky vystavený veľký rezervár, v ktorom bolo niekoľko tisíc hektolitrov špiritusu. Skoda obnáša blízko 300.000 zlatých. — V obci Egyek (hajdúská stol.) shorely štyri domy, pričom prišiel o život aj jeden malý chlapeček, ktorý sa od ľaku do chlieva skrýl a tam aj shorel. — V Nagy-Szöllösi minulý štvrtok shorelo 11 domov, mnoho hospodárskych stavísk a veľká zásoba krme. Tu shorela jedna žena i s jej jednoročným synčekom. Ľudia Boží, opatrujte oheň, aby ste si, keď vás už ruka Pána ťažko navštívila, neboli aspoň sami na príčine ešte väčšieho nešťastia.

Vojenská akademia. Od tých čias, čo bol vládou predstretý a snemom prijatý návrh zákona o honvédskejších vychovávateľských ústavoch a vojenskej akademii uhorskej, jednotlivé mestá a stolice skladajú fundácie, z ktorých sa budú môcť chudobnejší mladíci vychovať na vojenskú dráhu. Tak najnovšie i zastupiteľstvo mesta Sarvašu v ostatnom valnom shromaždení uzavrelo, že v novej honvédskej dôstojníkov vychovávajúcej akademii založí jedno základinové miesto.

Nešťastie. Na železničnej stanici v Jelsave stalo sa tieto dni nešťastie, ktorému padol jeden ľudský život za obeť. Pred odchodom vlaku železničný robotník Ján Valentiny chcel odhamovať, žrdka hamovníka sa ale zlomila a nešťastný robotník padol pod kolesá vozňa, ktorý prešiel mu cez hlavu. Valentiny zanechal mladú vdovu a štyri siroty.

Neušiel rukám spravodnosti. V mesiaci júli z ružomberckého väzenia uskočil jeden nebezpečný lúpežník isty Ján Dmubáč a od tých čias túlal sa po Haliči a po Hornom Uhorsku. Teraz ho v Lipt. Sv. Mikuláši žandári na tamojšej železničnej stanici chytili práve vtedy, keď chcel vystúpiť na vlak. Chyteného úskoka odvezli do Ružomberku.

Vraha španielskeho ministerskeho predsedu už obesili. Anarchistu Angiolita, ktorý zastrelil španielskeho ministerskeho predsedu Canovasa dňa 20. t. m. predpołudním obesili v San-Sebastiane. Vláda namiesto riadneho občanského súdu postavila vraha pred vojenský súd, lebo chcela, aby bol nad ním rýchle vyrieknutý výrok. Tak sa aj stalo, lebo na trinásty deň po vražde bol Angiolito obesný. Keď ho vyviedli na popravište, chcel voľačo hovoriť, zaiste schvaľovať anarchismus, ale vojenský bubon zahučal a kat vykonal svoju prácu.

Čo stál New-York? Ostrov, na ktorom teraz leží mesto New-York predali Indiáni Hollandčanom roku 1658. za 10 košiel, 30 párov punčoch, 10 pušiek, 30 gŕň, 30 funtov pušného prachu, 30 sekier, 30 kotálov a jeden hrniec; s kúpou poťažne predajom boli obe stránky veľmi spokojné.

Výbuch v obchode. Asi také nešťastie ako v Spišskom Podhradí udalo sa tieto dni v nemeckej obci Detelsbachu, vo vinovom sklepe istého Hellermanna. Pri horiacej sviečke prelievali špiritus, ktorý sa následkom nepozornosti zamestnaných ľudí chytil a vybuchil. Päť ľudí bolo v obchode a všetkým sa plameňom chytily obleky. Horiaci ľudia sdesení vybehli na ulicu, a pokým sdriapali s nich horiaci odev, utrpeli ťažké rany. Traja z nich už zomreli, ostatní dvaja ale zápasia so smrťou. Manželka jedného lekára, ktorá náhodou, svedkom bola tejto desnej udalosti, tak sa pofakala, že ju mŕtvica ranila a padla mŕtvá na zem.

Zahadná smrť jednej vychovávateľky. Boli sme sdelili chýr o smrti aradskej vychovávateľky Sarolte Láhr. Dľa novších chýrov vyšetrovanie objavilo, že spomenutý kaplán s vychovávateľkou nemal žiadneho bližšieho spojenia a polícia už aj zastavila ďalšie vyšetrovanie proti kaplánovi. V záhadnej záležitosti pátra polícia v druhom smere, a zatkla tamojšiu babu Lilienbergovú.

Poroč v rakve. V Arade zomrela tieto dni jedna 31ročná ženská menom Anna Nedelka, keď bola práve v pozeňnanom stave. Keď ju pochovávali a kňaz už chcel posvätiť mŕtvolu, táto sa zrazu dvakrát silno striasla a jedno cele dobre vyvinuté ale mŕtvé dieťa porodila. Novorodené dieťa potom s nešťastnou matkou naraz pochovali.

Sudcovia v uniformách. Počnúc od 1. januára budúceho roku viedeňskí sudcovia a súdni úradníci pri úradných výkonoch povinní budú nosiť predpísanú úradnú rovnošatu, ktorá pozostáva z jedného dlhého čierneho taláru a z čierneho nákrčníka. Na hlave budú nosiť čiernu čiapku. V kruhu viedeňskych advokátov teraz na tom pracujú, aby aj oni si mohli obliecť taký talár ako sudcovia.

Netvor. Do Maconu v severoamerickom štáte georgijskom priviezli v železnej kletke veľmi nebezpečného černocho, Morton zvaného, ktorého hneď zavreli do žalára, lebo bol na šibenicu odsúdený. Tento podlý človek zavraždil 9 ľudí. Celý okres telfairsky sa ho obával, ale konečne predsa sa ho pošťastlo lapiť, a hneď ho na smrť odsúdili. Posledné vraždy spáchal v dome svojho testu, kde zastrelil svoju ženu, jej sestru, tejto muža a deti. Keď už všetkých domácich povraždil, potom postrieľal kravy a psy, slovom všetko čo živého v dome len bolo. Keď ho lapili, dali ho do železnej kletky, lebo sa ho každý obával. Zločinec hovoril, že by blažene zomrel len keďby mohol ešte svojich sudcov postrieľať.

Prečo nemajú radi sudcov? Úradný časopis ruského ministerstva pravosúdia konštatuje, že v Rusku ľudia nemajú veľmi radi sudcov. To pochodí odtiaľ, že každý má niečo do činenia so súdmi, a ktorý sa už s nimi soznal, ten si veru nežiada, aby prišiel do potyku s nimi, ale je nepriateľom všetkých sudcov a súdov. Koho trestný súd odsúdi, hreší na nešťastný los, — ten ale, ktorého oslobodí zpod obžaloby, žaluje sa zas na to, že bol nevinne obžalovaný. Ani žalobník nebýva spokojný, pokiaľ lebo mu odvrhnú žalobu, čo je tiež jeho galiba, alebo výrok nachádza prífahký, a prisúdené odškodnenie primalé. Pri civilných pravotách obe stránky sú nespokojné; jeden preto, že prehral pravotu, druhý zas, že mal nádej na lepší výsledok. Svedci sa ale žalujú, že ich dlho nechávajú čakať, a nezaobchodia s nimi dost vládne. Tieto pomery ale — dodáva ruský úradný časopis — nachádzajú sa pri všetkých súdoch vzdelaného sveta.

Najstaršia manželska smluva. Medzi staro-egyptskými starožitnosťami v britskom museume v Londýne nachodí sa i jeden papyrus, na ktorom je manželská smluva. V smluve zaväzuje sa manžel, že toľko a toľko peňazí bude platiť svojej vyvolenej na ten pád, keď by sa jej stal neverným. Na jednej druhej starej listine je napísané, že v piatom roku panovania kráľa Hollomäusa istý Soter povinný je platiť sto drachiem zene, jestli by neplnil s manželstvom spojené povinnosti. Ale keď podmienky splní, po prisahách môže vziať do svojho majetku celý majetok ženy. Veľkú časť papyrusov nemôžu prečítať, lebo je písma s nich už smyté.

150 anglických míľ v hodine. Veľký obdiv pôsobí práve v technických kruhoch vynález železničného inžinier A. Behra, ktorý hodlá dodať vlaku rýchlosť 90 až 150 anglických míľ v hodine. Vynález nenie púhym pekným snom, ale vecou už skutočne vyzkúsenou. Dve krátke železničné trate sú už dľa systému Behra postavené a osvedčujú sa v každom ohľade. Jedna sa nachodí medzi Listabelom a Ballybunionom v Irsku a druhá medzi Feürsom a Namiciersom vo Francúzsku. Každá z týchto tratí je desať míľ dlhá a doba jazdy obnáša 4 až 5 minút. Podobná trať stavia sa práve v Belgicku a má byť jednou zo zvláštností budúcej brüßelskej výstavy. Novým, voči oboj zmierneným traťam bude na trati belgickej to, že bude lokomotíva hnaná elektrinou. Behr dúfa docieľiť tým rýchlosť 150 anglických míľ v hodine. Vlaky tejto železnice budú tahané 2. lokomotívami. Tento vynález, ktorý dľa svedectva odborných znalcov vsutku vyhovuje veškerým požiadavkám, pri všeobecnom použití mal by za následok úplný prevrat v dosavadnom železničtvě. Lenže by nutno bolo stavať dráhy rovné, bez zákluk, ponevác na týchto pri veľkej rýchlosti stávaly by sa nešťastia vyšinitím častejšie.

Smútok v Japonsku. V Japonsku býva smútok prisno držaný, zvláste v tom páde, jestli daktorý vysoko postavený úradník, alebo sám cisár umrel. Toto zrejme dokázal jeden úradník, keď nedávno matka japonského cisára zomrela. Úradník býval neďaleko cisárskeho palácu, a jako obyčajne vyspevoval všeliaké japonské piesne. Zrazu mu priniesli noviny, a on veselý si dudlajúc dal sa do čítania. Tu spatril na prilohe smutný chýr, že cisárova matka zomrela, a úradníkovi bneď prešla chuť od spevu. Naľakaný pospiechal pred palác, vrhnul sa pred bránou na kolena, a prosil za odpustenie, že nemajúc vedomosti o smútku, celý deň vyspevoval. Celé dva dni kľučal pred palácom, nič nejedol ani nepil, až ho potom celkom zmoreného museli do bytu odniesť.

Kus slaniny za domáci mier. V jednom nemeckom mestečku panuje od stoloť pekný zvyk. Každoročne obdrží na 1. augusta taký pár manželský, o ktorom sa môže rieciť, že žili po celý rok v úplnej shode a pokoji, bez toho, aby čo i len jedno sporné slovo medzi nimi padlo, pekný pôlt slaniny za odmenu. Uchádzači o túto odmenu musia sa podrobiť dôkladnému krížovému výsluchu, ktorý s nimi zavádza porota, skladajúca sa zo starých mládencov a panič. Toho roku obdržaly po kuse slaniny, po celom pôlte tri páry. Po výroku poroty byly pôlty odnesené dľa starého obyčaja na žrdach do poľa, tam sa ustanovily vyznamenané manželské páry a pod holým nebom musely složiť obvyklú prisahu, že budú i naďalej mierumilovne nazívať medzi sebou, načo im bola slanina za všeobecného vřaj pohnutia a oduševnenosti (?) vydaná.

KU OBRÁZKU.

Strečianský zámok.

Nad Váhom, ktorý opustiac hranicu turčianskej stolice vteká do stolice trenčianskej za povestnou „Margitinou“ stoja rummy hradu strečianskeho. Dľa povesti ľudu zámok postavil Matúš Čák, pán zámku nad Trenčiom. V dobe Karola Roberta bol zámok mýtom kráľovským, roku 1338 prešiel zámok do rúk turčianskeho fõišpána Mikuláša Zeecha od ktorého opäť prešiel v majetok kráľovský. Strečiansky zámok mal početných pánov ba padol do rúk i Jiskrovi, od ktorého dobil ho zpät Ján Hunyady. Strečianskym zámkom vládli Pongráczovci, Esterházyovci, a Vesselyényiovcí. Strečiansky zámok bol rozrumený vojskom Tökölyiho. Jednu čiastku strečianskeho panstva náležiacého ku zámku majú teraz v rukách dedičia baróna Sinu a grófska rodina Zichyovcov.

K OBVESELENIU.

O b r a n a.

Obhajca (pred súdom): Dopustím, že môj klient nazval žalobníka volom, ale vzhľadom na terajšiu vysokú cenu volov, myslím že je to skôr poklona ako urážka.

*

Medzi česánim.

— No, Marka, či si už našla tú ružu, ktorú som si chcela do vlasov zaplietť?

— Ružu som už našla, milostpani, ale teraz zase vlasy nemôžem najstť.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 25. augusta.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4150	4200
" pešťianska	77-81	13.50	13.60	Uhorská zlatá renta 4%	122.75	123.20	Pešť. uh. kupec. b.	1458	1460
" stolnobeľhradská	77-81	13.45	13.60	Uhorská korunová renta 4%	100.00	100.50	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8175	8225
Raž (Zito)	70-72	8.90	9.00	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.75	101.75	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	614	616.00
Jačmeň na krm.	60-62	6.50	7.00	Uhorské premiové úpisý	153.70	154.80	Záložné listy.		
" na páľku	62-64	7.20	8.00	Uhorská líasko-segedínska požička 4%	141.50	142.50	Uhorského pozem. úverového ústavu 5%	—	—
" na várku	64-66	8.30	10.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	123.00	124.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.50	101.50
Ovos	39-41	6.35	6.55	Uhorské vyvážkové úpisý 4%	101.50	102.50	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	99.25	99.75
Kukurica	73	5.40	5.50	Spoločná požička v bež. peniazoch 4 1/2%	102.00	102.50	Peniaze.		
Proso	—	0.00	0.00	Žreby.			Cisársky dukát	5.65	5.65
Repica	—	12.50	13.00	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.00	Dvadsat-frankovník	9.52	9.55
Dateľinové semá, luc.	—	—	—	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.70	58.80
" červené	—	—	—	Rakúskeho	20.00	20.50	Striebro	—	—
Svinská masť pešťianska	—	57.00	58.00	Bazilika	6.25	6.75			
" vídiecka	—	—	—						

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.